

**Euroopa Liidu
Nõukogu**

Brüssel, 3. märts 2016. a.

6254/16

**SOC 80
GENDER 12
ANTIDISCRIM 12
FREMP 33**

MÄRKUS

Saatja:	Alaliste esindajate komitee
Saaja:	Nõukogu
Eelm dok:	6229/16 SOC 76 GENDER 10 ANTIDISCRIM 10 FREMP 30
Teema:	Vastus komisjoni strateegilisele kohustusele soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks
	- Nõukogu järelduste eelnõu

Eesistujariik esitas järgmiste nõukogu järelduste eelnõu: „Vastus komisjoni strateegilisele kohustusele soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks“.

Alaliste esindajate komitee jõudis 26. veebruari 2016. aasta koosolekul kokkuleppele lisatud teksti suhtes.

Nõukogul palutakse lisatud järelduste eelnõu 7. märtsi 2016. aasta istungil vastu võtta.

**Vastus komisjoni strateegilisele kohustusele soolise
võrdõiguslikkuse edendamiseks
- Nõukogu järelduste eelnõu**

ARVESTADES, ET:

1. Inimõiguste austamine ning naiste ja meeste võrdõiguslikkuse austamine on Euroopa Liidu alusväärtused, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingus ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas.
2. Oluline on edendada selliseid ühiseid väärtusi nagu inimõiguste ning naiste ja meeste võrdõiguslikkuse austamine ning ühist arusaamist, mille kohaselt on inimõigused universaalsed ja kehtivad kõikidele, olenemata muu hulgas soost.
3. Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELTL) sätestatakse, et oma poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel on kõikide meetmete puhul liidu eesmärk meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine ning püüd võidelda eri põhjustel, sealhulgas soo alusel aset leidva diskrimineerimisega,¹ ning sellega antakse nõukogule volitused vajalike sammude astumiseks, et võidelda nimetatud põhjustel aset leidva diskrimineerimisega².
4. Käesolevad järeldused tuginevad eelnevale tööle ning Euroopa Parlamendi, nõukogu, komisjoni ning teiste asjaomaste sidusrühmade poolt võetud poliitilistele kohustustele, sealhulgas I lisas loetletud dokumentidele.
5. Naiste ja meeste võrdõiguslikkus on Euroopa Liidu üks peamisi põhimõtteid, mis on sätestatud aluslepingutes, see on üks liidu sihtidest ja ülesannetest, ning et meeste ja naiste vahelise võrdsuse põhimõtte integreerimine kõikidesse liidu tegevustesse on liidu eriline missioon.³

¹ ELi toimimise lepingu artiklid 8 ja 10.

² ELi toimimise lepingu artikkel 19.

³ ELi lepingu artikkel 2 ja artikli 3 lõige 3 ning ELi toimimise lepingu artikkel 8.

6. Meeste ja naiste võrdõiguslikkus on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 23.
7. Euroopa Parlament ja nõukogu on mõlemad palunud komisjonil võtta 2015. aasta järgseks perioodiks vastu soolise võrdõiguslikkuse strateegia, millel oleks varasemate strateegiatega sama ametlik staatus.
8. Oma 2016. aasta tööprogrammis kinnitas komisjon taas endale võetud kohustust jätkata tööd meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamiseks.
9. Komisjon esitles hiljuti dokumenti „Strateegiline kohustus soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks aastatel 2016–2019“, milles määratakse kindlaks viis prioriteetset valdkonda: naiste tööturul osalemise ja võrdväärse majandusliku sõltumatuse suurendamine; sooliste palga-, sissetuleku- ja pensionilõhede vähendamine, võideldes seeläbi naiste vaesusega; naiste ja meeste võrdse osalemise edendamine otsuste vastuvõtmisel; võitlus soopõhise vägivallaga ning ohvrite kaitsmine ja toetamine; ning soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste edendamine kogu maailmas.
10. Euroopa Liit on töötanud välja suurel arvul õigusakte, millega edendatakse meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist tööhõive ning kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumise valdkonnas.
11. Liidul on olnud oluline roll soolise võrdõiguslikkuse edendamisel kogu maailmas ning liit on muu hulgas pühendunud ÜRO Pekingi tegevusprogrammi täielikule ja tulemuslikule elluviimisele. Alates 1999. aastast on nõukogu võtnud vastu järeldused määrava tähtsusega valdkondi käsitlevate kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete näitajate kohta.

12. ÜRO 25.–27. septembri 2015. aasta tippkohtumisel võeti vastu säästva arengu tegevuskava aastani 2030, milles on eraldiseisev eesmärk „Saavutada sooline võrdõiguslikkus ning suurendada kõigi naiste ja tütarlaste mõjuvõimu“ ning võetakse kohustus integreerida sooline võrdõiguslikkus muudesse eesmärkidesse. Nimetatud üldkohaldatav tegevuskava loob uued kohustused ja võimalused soolise võrdõiguslikkuse täielikuks integreerimiseks kõigisse asjaomastesse ELi ja riikide strateegiatesse, poliitikavaldkondadesse ja rahastamisprogrammidesse, soolise mõju hindamiste ja sooteadliku eelarvestamise edendamiseks ja süstemaatiliseks kasutamiseks ning poliitikate jälgimiseks ja hindamiseks, sealhulgas kogudes soo ja ea kaupa liigitatud usaldusväärseid ja võrreldavaid andmeid, kasutades võimaluse korral olemasolevaid andmeid, eesmärgiga saavutada sooline võrdõiguslikkus, mitte üksnes välistegevuse raames vaid ka liidus.
13. Kuigi viimastel aastakümnetel on sooline ebavõrdsus vähenenud, esineb jätkuvalt ebavõrdsust ja probleeme mitmes olulises valdkonnas. Endiselt esineb suurt ebavõrdsust tööhõives, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisel, osalise tööajaga töötamisel, ettevõtluse ja otsuspädevuse valdkonnas, töötasus ja pensionites, ja seetõttu on naistel meestest suurem vaesusrisk. Naistel on kõrgharidus suurema tõenäosusega, aga nad on oluliselt alaesindatud näiteks loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna (STEM)⁴ õpingutes ja kutsealadel, teadusuuringutes ning hariduse kõigi tasemete kõrgematel ametikohtadel. Mehi seevastu napib sellistes valdkondades nagu lastehoid ja eakate hooldamine, alusharidus, tervishoid ja tasustamata töö. Samas on soopõhine vägivald ja soolised stereotüübid laialt levinud.
14. Soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas edu tagamisel on otsustav roll meestel, sealhulgas ülalpeetavate ees hoolduskohustuse võrdse jagamise teel, mis on üheks eeltingimuseks naiste võrdseks osalemiseks tööturul. Institutsioonilise ja vajaduse korral õigusliku raamistiku loomine, mis võimaldab nii naiste kui ka meeste tegelikku individuaalset otsustusvabadust töö-, pere- ja eraelu ühitamisel, pakub eeliseid mõlemale soole ja võimaluse teha edusamme meeste ja naiste *de facto* võrdõiguslikkuse tegelikkuses saavutamisel.

⁴ Loodusteadused, tehnoloogia, inseneriteadused ja matemaatika (*Science, technology, engineering and mathematics*).

15. Vastavalt komisjoni 2014. aasta aruandele naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta saavutatakse sooline võrdõiguslikkus muutuste praeguse tempo juures alles 70 aasta pärast. Seetõttu on edasimineku kiirendamiseks ja vastuseks kodanike ootustele vaja ametlikku poliitilist pühendumust ja aktiivseid poliitikaalgatusi. Sooline võrdõiguslikkus on ka majanduskasvu, jõukuse ja konkurentsivõime ning seega meie ühiskondade jätkusuutlikkuse ja heaolu eelduseks.
16. Brüsselis 7. detsembril 2015 allkirjastatud eesistujariikide kolmiku deklaratsioonis kutsusid eesistujariigid Madalmaad, Slovakkia ja Malta taas komisjoni üles esitama uue algatuse, milles kehtestatakse naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegia aastatel 2016–2020 [mis peaks olema tihedalt seotud strateegiaga „Euroopa 2020“ ja milles tuleks arvesse võtta ka ÜRO säästva arengu tegevuskava aastani 2030.

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU

17. KORDAB OMA ÜLESKUTSET EUROOPA KOMISJONILE tugevdada soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks aastatel 2016–2019 võetud strateegilise kohustuse staatust, võttes selle vastu teatisena, kooskõlas naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegiaga 2010–2015, kinnitades niimoodi veel kord, et ta on võtnud ülesande edendada naiste ja meeste võrdõiguslikkust ning suurendada soolise võrdõiguslikkuse nähtavust ning sellealast teadlikkust kõikides poliitikavaldkondades. Komisjoni strateegiline kohustus peaks samuti olema tihedalt seotud strateegiaga „Euroopa 2020“ ja selles tuleks arvesse võtta ka ÜRO säästva arengu tegevuskava aastani 2030.

TERVITAB

18. komisjoni võetud kohustust tagada soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks aastatel 2016–2019 võetud strateegilises kohustuses esitatud viie prioriteetse tegevusvaldkonna ja ELi välispoliitika vaheline sidusus;
19. viit prioriteetset tegevusvaldkonda ja horisontaalseid küsimusi, mis on välja toodud strateegilises kohustuses soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks aastatel 2016–2019;

20. KINNITAB TAAS naiste ja meeste jaoks võrdväärse majandusliku sõltumatuse tagamise tähtsust, sealhulgas meetmete abil, mille eesmärk on strateegia „Euroopa 2020“ põhieesmärgi kohaselt tõsta 20–64-aastaste naiste ja meeste tööhõive määra 75 %ni, ning selle eesmärgi saavutamiseks konkreetsete meetmete võtmise tähtsust;
21. RÕHUTAB, et liidu institutsioonidel, Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudil (EIGE), liikmesriikidel, sotsiaalpartneritel, soolist võrdõiguslikkust edendavatel organisatsioonidel ja kodanikuühiskonnal on kõigil oluline roll meeste ja naiste võrdõiguslikkuse poole liikumise kiirendamisel ja soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks aastatel 2016–2019 võetud komisjoni strateegilise kohustuse eesmärkide saavutamisel;
22. RÕHUTAB, et võrdsed õigused ja võimalused ning võrdne juurdepääs vahenditele ning hooldus- ja perekondlike kohustuste võrdne jagamine meeste ja naiste vahel aitavad kõik toetada naisi ja mehi nende erinevates rollides ning on nende ja nende perede heaolu seisukohast väga olulised; samuti tuleks tunnustada ka vanemate ühiskondlikult tähtsat rolli laste kasvatamisel ja teiste ülalpeetavate hooldamisel; seetõttu tuleks suurendada jõupingutusi töö- ja eraelu tasakaalu edendamiseks, et toetada nii naisi kui ka mehi kogu nende elu jooksul, pidades silmas, et kvaliteetsete lapsehoiu- ja hooldusteenuste kättesaadavus on määrava tähtsusega soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks;
23. KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES rakendama oma strateegilises kohustuses esitatud meetmed viivitamata ja vastavalt selles sätestatud ajakavale; esitama soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks uued algatused töötavate lapsevanemate ja hooldajate töö- ja eraelu tasakaalu probleemide lahendamiseks, sealhulgas julgustades hoolduskohustuste võrdset jagamist; võtma meetmeid, et vähendada tõsiseid ohte ja riske, millega eelkõige puutuvad kokku pagulastest naised; suurendama jõupingutusi võitluses sooliste ja muude stereotüüpide vastu; vähendama soolist ebavõrdsust tööhõives, palkades, sissetulekutes ja pensionites; edendama soolist võrdõiguslikkust otsustustasandil; ja võitlema soolise vägivalla vastu;

24. KUTSUB EUROOPA KOMISJONI JA LIIKMESRIIKE ÜLES, kooskõlas nende vastavate pädevustega, suurendama vajaduse korral jõupingutusi ja rahastamist, et põhjalikult toetada olemasolevaid ja/või uusi meetmeid ja strateegiaid igasuguse naiste ja tütarlaste vastase vägivallaga võitlemiseks, kohaldades terviklikku poliitikat, mis hõlmab meetmeid ennetamiseks, kaitsmiseks ja karistamiseks ning millega võideldakse ka tekkivate vägivallavormidega; ning kaasama mehi ja poisse naiste ja tütarlaste vastu suunatud vägivalla ennetamisse ja selle vastu võitlemisse;
25. KUTSUB sellega seoses LIIKMESRIIKE ÜLES, kooskõlas nende vastavate pädevustega, kaaluma Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise ja sellega võitlemise konventsiooni allkirjastamist, ratifitseerimist ja rakendamist, ning KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES kaaluma nimetatud konventsiooni liidu nimel allkirjastamist ja ratifitseerimist käsitlevate asjakohaste ettepanekute vastuvõtmist;
26. KUTSUB EUROOPA KOMISJONI JA LIIKMESRIIKE ÜLES, kooskõlas nende vastavate pädevustega, käsitlema rände-, varjupaiga-, pagulas- ja integratsioonipoliitika soolise võrdõiguslikkuse mõõdet, sealhulgas tagades täiel määral inimõiguste teostamise võimaldamise;
27. KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES tõhustama oma soolise võrdõiguslikkuse alast tööd ning integreerima kõikidesse ELi meetmetesse ja tegevusvaldkondadesse konkreetse tegevuskava soolise võrdõiguslikkuse mõõtme süstemaatiliseks ja nähtaval viisil rakendamiseks, võtma soolise võrdõiguslikkuse teema oma tegevuskavasse ja võtma enne oma soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks aastatel 2016–2019 võetud strateegiline kohustuse kehtivuse lõppu vastu teatise vormis uue kõrgetasemelise soolise võrdõiguslikkuse strateegia;
28. KUTSUB EUROOPA KOMISJONI JA LIIKMESRIIKE ÜLES rakendama ja jälgima soolise võrdõiguslikkuse alaseid ülemaailmsel tasandil võetud kohustusi, kasutades soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise kõrgetasemelist tööühma, et otsida uusi viise nimetatud kohustuste järelmeetmete võtmiseks, ning arendades välja sünergiaid Pekingi tegevusprogrammi järelmeetmete ja säästva arengu tegevuskava 2030 tulevaste ELi tasandi järelmeetmete vahel;

29. KUTSUB EUROOPA KOMISJONI JA LIIKMESRIIKE ÜLES tugevdama naiste olukorra parandamise ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise riiklike institutsiooniliste mehhanismide, sealhulgas võrdõiguslikkust edendavate asutuste tegevust, mis on ülioluline *de jure* ja *de facto* soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks, ja Euroopa võrdõiguslikkust edendavate asutuste võrgustiku (Equinet) tegevust ning jätkama sellise tegevuse toetamist;
30. KUTSUB EUROOPA KOMISJONI JA LIIKMESRIIKE ÜLES vajaduse korral täiendavalt edendama soo ja ea kaupa liigitatud õigeaegsete, usaldusväärsete ja võrreldavate andmete kogumist, koostamist, analüüsimist ja levitamist, koostöös ELi ja riiklike statistikaametitega ning kasutades täielikult Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi suutlikkust ja eksperditeadmisi, et hõlbustada tegeliku soolise võrdõiguslikkuse saavutamist;
31. KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES jälgima soolise võrdõiguslikkuse valdkonna edusamme iga-aastastes naiste ja meeste võrdõiguslikkust käsitlevates aruannetes, võtma nimetatud aruanded vastu ametlikul kujul ja kasutama neid soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks Euroopa poolaasta raames;
32. KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES, kooskõlas aluslepingu alusel võetud kohustustega, lisama soolise võrdõiguslikkuse perspektiivi 2020. aastale järgnevate ELi rahastamisprogrammide ettevalmistamisse;

KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES

33. selleks et teha naiste ja meeste võrdõiguslikkuse saavutamisel kiiremaid edusamme ja saavutada *tegelik* sooline võrdõiguslikkus, võttes arvesse liikmesriikide siseriiklikke olusid, tegema järgmist:
- a) tegema Euroopa Komisjoniga koostööd meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamiseks vastavalt komisjoni strateegilisele kohustusele soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks aastatel 2016–2019;
 - b) tagama oma soolise võrdõiguslikkuse strateegiate tulemuslik rakendamine;

- c) tagama meeste ja naiste võrdõiguslikkuse tulemusliku arvessevõtmise oma siseriiklikus poliitikas ja oma riiklikes reformikavades strateegia „Euroopa 2020“ rakendamise kontekstis;
 - d) parandama Euroopa soolise võrdõiguslikkuse pakti järelmeetmeid, kasutades täiel määral olemasolevaid mehhanisme, struktuure ja näitajaid;
 - e) võtma meetmeid töö-, pere- ja eraelu ühitamise ja hoolduskohustuste võrdse jaotamise hõlbustamiseks ning edendama naiste täielikku osalemist tööturul, sealhulgas võimaldama juurdepääsu taskukohasele ja kvaliteetsele lastehoiuteenusele kooskõlas 2002. aasta märtsis Barcelonas Euroopa Ülemkogu poolt kehtestatud eesmärkidega; ning
 - f) suurendama teadlikkust naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta.
-

Viited

1) Euroopa Parlament

Euroopa Parlamendi 3. veebruari 2016. aasta resolutsioon uue naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse strateegia kohta Euroopas pärast 2015. aastat 2016/2526(RSP)

Euroopa Parlamendi 9. juuni 2015. aasta resolutsioon ELi naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegia kohta 2015. aasta järgseks perioodiks (2014/2152(INI))

2) Nõukogu

Kõik nõukogu järeldused, mis on Pekingi tegevusprogrammi läbivaatamise kohta vastu võetud,⁵ ja eelkõige allpool loetletud dokumendid.

Nõukogu järeldused soolise võrdõiguslikkuse kohta otsustusprotsessis (14327/15)

Nõukogu 11. detsembri 2014. aasta järeldused „Sooline võrdõiguslikkus Euroopa Liidus: edasine tegevus pärast 2015. aastat“. Kokkuvõtte Pekingi tegevusprogrammi rakendamisest 20 aasta jooksul (16891/14)

Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta järeldused Euroopa soolise võrdõiguslikkuse pakti (2011–2020) kohta (ELT C 155, 25.5.2011, lk 10)

Nõukogu järeldused „Naiste- ja tütarlaste vastase vägivalla kõikide vormide, sealhulgas naiste suguelundite moonutamise ennetamine ja selle vastu võitlemine“ (9543/14)

3) Euroopa Ülemkogu

Euroopa Ülemkogu järeldused (25.–26. juuni 2015) (EUCO 22/15)

⁵ http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/tools/statistics-indicators/platform-action/index_en.htm

4) Komisjon

Komisjoni talituste töödokument „Strateegiline kohustus soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks aastatel 2016–2019“ (14746/15)

Komisjoni ja Euroopa välisteenistuse talituste ühine töödokument „Sooline võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu suurendamine: naiste ja tütarlaste elu muutmine ELi välissuhete kaudu aastatel 2016–2020“ (12249/15)

Komisjoni talituste töödokument: 2014. aasta aruanne naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta (6786/15)

Komisjoni teatis „Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegia 2010–2015“ (13767/10)

Komisjoni teatis „Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse juhised 2006–2010“ (KOM(2006) 92 lõplik)

5) Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut

Soolise võrdõiguslikkuse indeks: <http://eige.europa.eu/rdc/eige-publications/gender-equality-index-2015-measuring-gender-equality-european-union-2005-2012-report>
